

Enintään 6 tehtävään saa vastata. Tehtävät arvostellaan pistein 0–6, paitsi muita vaativimmat, +:lla merkityt jokeritehtävät, jotka arvostellaan pistein 0–9. Moniosaisissa, esimerkiksi a-, b- ja c-kohdan sisältävissä tehtävissä voidaan erikseen ilmoittaa eri alakohtien enimmäispistemäärät.

1. Valitse kaksi elämäncatsomusta ja vertaa niitä toisiinsa
  - a) historiallisesti,
  - b) eettisesti,
  - c) hyödyn kannalta.
2. Voiko elämäncatsomustieto olla tieteenala, josta voidaan johtaa pätevä tieteellinen elämäncatsomus ja maailmankuva? Perustele kantasi.
3. Teknologiseksi optimismiksi kutsutun ajattelun mukaan tekniikan kehitys luo yhteiskunnan, jossa yksilö on entistä onnellisempi. Teknologinen pessimismi esittää päinvastaisen kannan. Arvioi, kumpi näkemys on paremmin perusteltavissa.
4. Kulttuureissa on tabuja, kiellettyjä asioita, joita ei saa tehdä ja joista ei puhuta julkisesti. Lars Levi Laestadius mainitsee karhua kutsutun esimerkiksi nimillä pyhä riista, pikku mäkimies, mäkiukko, mäkiavaari ja vuorirupi. Monissa kulttuureissa alastomuus on tabu. Ruokaan liittyy usein tabuja. Kuvaa oman kulttuurisi pyhyyskäsitteitä ja tabuja.

– – *Fjellström huomauttaa edelleen, etteivät lappalaiset puhu karhusta sen oikealla nimellä ollessaan karhunpyyntiin lähdössä, vaan käyttävät erityisiä salaperäisiä sanoja tarkoittamaan karhua itsessään ja kaikkea siihen yhteydessä olevaa.*

Lähde: Lars Levi Laestadius (1800–1861), *Lappalaisten mytologian katkelmia*

5. Paavi Benedictus XVI:n julkisiin esiintymisiin kerääntyy suuria ihmisjoukkoja. Hänellä on ehkä maailman suurin paikalla oleva yleisö. Vain televisio saavuttaa suuremmat ihmisjoukot. Mitä tämä kertoo ihmisten arvostuksista ja uskonnon merkityksestä nykypäivänä?
6. Joissakin tapauksissa ihmisellä ei ole minkään valtion kansalaisuutta. Millaisia ongelmia tähän liittyy? Toisaalta suomalainen ei voi sanoutua irti kansalaisuudestaan, vaikka haluaisi, ilman että ottaa jonkin muun valtion kansalaisuuden. Anarkistisen katsomuksen mukaan tämä on väärin. Ovatko anarkistit oikeassa? Ratkaiseeko maailmankansalaisuuden mahdollisuus tämän ongelman tulevaisuudessa?

Jokaisella on oikeus kansalaisuuteen.
(Ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus)

Lapsi on rekisteröitävä heti syntymänsä jälkeen, ja hänellä on syntymästään lähtien oikeus nimeen ja kansalaisuuteen – –.
(Yleissopimus lapsen oikeuksista)

Jokaisella lapsella on oikeus saada kansalaisuus.
(Kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus)

Lähde: *Ihmisoikeuskasvatuksen käsikirja*. Suomen UNESCO-toimikunnan julkaisu nro 78

7. Pohdi, kuinka arkkitehtuuri ilmentää erilaisia arvoja, ideologioita ja valtaa.

Kuvat: Tykografi

8. Suomen valtionsyyttäjä Mika Illman sanoo, että nettipalstoilla käydään tulkinnanvaraisia keskusteluja, vaikka syytteet ovat harvinaisia. Kiinnijäämisriski on ollut vähäinen. Poliisi tutkii joidenkin nettikeskustelujen laillisuutta. Tampereella joutuu käräjille mies, joka Metro-lehdessä 18.8.2005 olleen uutisen mukaan kirjoitteli Jumalaa pilkkaavia viestejä Internetin keskustelupalstalle. Yksi demokratian peruseriaate on mahdollisuus tuoda omat tärkeiksi kokemansa mielipiteet julkisesti esille. On kuitenkin mahdollista, että mielipiteet loukkaavat muita. Pitäisikö olla loukkaamatta muita ihmisiä? Pitäisikö valtion turvata tiettyjen vakaumusten loukkaamattomuus?
- +9. Pohdi maahanmuuttoon liittyviä yhteiskunnallisia, eettisiä ja poliittisia ongelmia. Miten ja millä perusteella eri maissa ja kulttuureissa muodostetaan kanta maahanmuuttajiin? Onko esimerkiksi maahanmuuttajista saatava hyöty pätevä peruste heitä valittaessa?
- +10. Suomea on pidetty yhtenäiskulttuurin maana. Suomessa on kuitenkin monia kulttuurisia ja elämäntapomuksellisia perinteitä. Esittele ja kuvaa niiden arvoja, tapoja, historiaa ja keskinäisiä suhteita. Arvioi väitettä, että tulevaisuuden Suomeen vielä joskus syntyy yhtenäiskulttuuri.